

Ο "ΚΟΣΜΟΣ" ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΑΠΟ ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΣΕ ΣΥΝΕΧΕΙΕΣ (ΚΑΘΕ ΤΕΤΑΡΤΗ) ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ Κας ΜΑΙΡΗΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΑΝΟΙΧΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Τα Ελευσίνια Μυστήρια

Της ΜΑΙΡΗΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Α' ΜΕΡΟΣ

Πριν λίγο καιρό παρακολουθώντας ένα πρόγραμμα στην ΕΡΤ άκουσα ότι μια ομάδα αρχαιολόγων καθηγητών, προσπαθούν να ερευνήσουν τα Ελευσίνια Μυστήρια. Σκέφτηκα ότι πριν 50 χρόνια είχα την ευκαιρία να ζήσω για 4 χρόνια στην πόλη αυτή που απέχει 20 χιλ. από την Αθήνα. Αμέτρητες φορές είχα επισκευτεί τον αρχαιολογικό χώρο των ελευσινίων και είχα μελετήσει την Ιστορία των Μυστηρίων αυτών, και ήμουν αφάνταστα εντυπωσιασμένη. Πολλές φορές μάλιστα έκανα και την ξεναγό σε συγγενείς μας που τύχαινε να μας επισκεφθούν και μου άρεσε να κάθονται στην «αγέλαστη πέτρα» εκεί που καθόταν και η Θεά Δήμητρα, και να τους λέω τον πόνο της Θεάς και την μυθική

της Ιστορία. Με πολλή δυσκολία μπόρεσα να βρω παλιές μου ση-

μειώσεις και πληροφορίες για τα Ελευσίνια Μυστήρια και αυτά θά 'θελα να τα μοιραστώ μαζί σας.

Ο κάθε άνθρωπος βλέπει τον εαυτόν του να περιβάλλεται από φυσικές δυνάμεις. Η κανονική και αναλλοίωτη λειτουργία της φύσεως (νύχτα μέρα - χειμώνας καλοκαίρι) παρακολουθείται με θαυμασμό και δέος από τον άνθρωπο και αισθάνεται τον εαυτόν του αβοήθητο και ανίσχυρο απέναντι στις καταπληκτικές δυνάμεις της φύσεως. Γι' αυτό προσπαθεί να διαθέσει ευνοϊκά προς τον εαυτόν του τις φυσικές δυνάμεις, τις οποίες θεοποιεί και με θυσίες και προσευχές επιδιώκει να εξευμενίσει και ακόμη, σε ώρες κινδύνου, επικαλείται την αρωγή τους. Έτσι ο άνθρωπος αισθάνεται ότι είναι ενωμένος με την γύρω φύση. Κάθε τι που είναι έξω και πάνω από την ανθρώπινη βούληση, μεταμορφώθηκε σε πρόσωπα διαφόρων θεοτήτων, και ο άνθρωπος τους έδωσε ονόματα και έπλασε φανταστικές περιπέτειες για τον κάθε Θεό που δημιούργησε. Απέδωσε σ' αυτούς ανθρώπινες ιδιότητες, και για να μεταχειριστώ μια βιβλική έκφραση, έπλασε αυτούς "κατ' εικόνα και ομοίωση" αυτού. Στην ιστορία αυτών που δεν ήταν στην αρχή παρά αλληγορία φυσικών φαινομένων, ανάμειξε παραμορφωμένα Ιστορικά γεγονότα, αναμνήσεις πολέμων και κατακτήσε-

ων, που είχαν μεταδοθεί από συγκεκριμένες παραδόσεις. Έτσι η ιστορία των Θεών και των ανθρώπων βρέθηκε συγκεχυμένη με την αλληγορική ιστορία της φύσεως.

Η Ελληνική Θεογονία, πλουτισμένη με την φαντασία των ποιητών, μας δίνει αρκετές ιδέες για την θεοποίηση των φυσικών δυνάμεων, για τον ήλιο και το σκοτάδι, για τον ουρανό και την γη. Οι απaráμιλλοι σε έμπνευση και φαντασία μύθοι των αρχαίων Ελλήνων μεταμόρφωσαν σε θεότητες ή θεϊκές ενέργειες τις εφευρέσεις των τεχνών και εκάλυψαν με την αλληγορία τους τις ενέργειες αυτές με μυστηριακό πέπλο.

Η αληθινή σημασία των μύθων διατηρήθηκε ως μυστήριο σε μερικές θρησκευτικές εκδηλώσεις, των προϊστορικών ή των πρώτων ιστορικών χρόνων. Οι θρησκευτικές αυτές εκδηλώσεις αποτελούσαν έργο ενός στενού περιβάλλοντος, αφοσιωμένων ανθρώπων προς την Θεότητα. Έτσι, αυτές πήραν μορφή οργανωμένων και συστηματικών τελετουργιών και λατρευτικών πράξεων που κατέληξαν στα λεγόμενα Μυστήρια.

Μυστήρια εκαλούνταν από τους αρχαίους, γνωστές μόνο στους μνημένους, απόκρυφες διδασκαλίες και Ιεροτελεστίες. Λόγω της τέτοιας φύσεως των Μυστηρίων, απαγορευόταν η οποιαδήποτε ανακοίνωση και οτιδήποτε ετελείτο σ' αυτά. Διαφορετική είναι η σημασία των Μυστηρίων της Χριστιανικής πίστεως. Αυτά είναι χριστιανικά δόγματα τα οποία στηρί-

ζονται στην πίστη, θεωρούνται δε ανεπίδεκτα φιλοσοφικής συζητήσεως, γιατί υπερβαίνουν την ανθρώπινη αντίληψη.

Η αρχή και η σύσταση των Μυστηρίων ενάγονται σε προϊστορικούς χρόνους. Η έλλειψη ιστορικών κειμένων δεν μας επιτρέπει επαρκή εξήγηση της δημιουργίας και της σημασίας των. Η αρχαιολογία, στηριζόμενη στα μόνα γραπτά μνημεία, τα οποία περιώθησαν σε λίθους, προσπαθεί να μας δώσει μια κάποια σαφή ερμηνεία των.

Υποστηρίζεται ότι τα Μυστήρια δημιουργήθηκαν πρώτα από τους "βόρειους λαούς" και όχι από τους Αιγυπτίους και τους άλλους Ανατολικούς λαούς. Η αντίληψη αυτή δεν ευσταθεί. Τα Μυστήρια εμφανίστηκαν πρώτον στην Αιγυπτο απ' όπου υπάρχουν "ενδείξεις" ότι τα παρέλαβαν οι Έλληνες. Ο γνησιότερος εκπρόσωπος της αντίληψης αυτής ήταν ο Ηρόδοτος, ο οποίος ως γνωστόν παρέμεινε στην χώρα των Φαραώ πολλά χρόνια.

Η θρησκεία των Αιγυπτίων, όπως κάθε θρησκεία, είχε εξωτερικά και εσωτερικά σύμβολα. Τα μεν εξωτερικά ήταν εκείνα που μάθαινε ο λαός, τα δε εσωτερικά μόνο οι μεμνημένοι. Έτσι περίπου συνέβαινε και στα μυστήρια των Ελλήνων. Ο Διόδωρος ο Σικελιώτης παραδέχεται και λέει ρητώς ότι η τελετή του Αιγυπτίου Οσίριδος είναι η ίδια με του Διόνυσου. Η δε λατρεία της Θεάς Ίσιδος είναι ομοιότητα με εκείνη της Θεάς Δήμητρας. Μόνο τα ονόματα αλλάζουν... Οι περισσότεροι συγγραφείς δέχονται την γνώμη ότι τα Ελληνικά Μυστήρια ξεκίνησαν από την Θράκη. Στην νήσο Σαμοθράκη ετελούντο τα Καβείρια Μυστήρια, τα αρχαιότερα όλων των Μυστηρίων της Ελληνικής Αρχαιότητας τα οποία προήλθαν από την Φρυγία. Αργότερα συνδέθηκαν με την Ορφική Θεογονία, ιδρυτής των οποίων λέγεται ότι υπήρξε ο Ορφεύς, ποιητής και ήρωας της αρχαιότητας. Μερικοί συγγραφείς έχουν την γνώμη ότι αυτά συγχωνεύθηκαν αργότερα με τα Ελευσίνια ή ότι τα Ελευσίνια πήραν μέρος της τελετουργίας των Ορφικών.

Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ
ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΖΑΜΠΕΤΟΛΟΓΙΕΣ ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΣΥΝΤΟΜΑ

